

Indoevropská tradice

Autor: Karel Veliký

O nové publikaci Délského potápěče s podtitulem „kořeny naší identity“

Na zadní straně obálky stojí: „Identita není žádná nedotknutelná esence, ale dynamická substance: nedefinuje to, co se v nás nemění, ale to, co nám dovoluje měnit se naším svébytným způsobem.“ Je to známá **definice Alaina de Benoista**. Ale když takový Jiří Sádlo kdesi – a v úplně jiné souvislosti – říká: „Musíme se snažit bránit ne stav, ale styl změn,“ je to vlastně totéž.

Jistěže je kontinuita (bez níž není identity) klenoucí se přes tisíciletí do prehistorických hlubin jakousi konstrukcí, resp. rekonstrukcí, jako celá indoeuropeistika. Jsme, coby „lid“, pochopitelně mnohem přímějššími dědici těch tragikomických postaviček, jak nám je vykreslují romány Kunderovy, Škvoreckého, Párala nebo Hrabala, paměti Černého, eseje Effenbergera, verše Diviše, než onoho urostlého válečníka z antické vázy datované do 6. či 5. století př. n. l., jehož kresba zdobí titulku. O tom mj. svědčí např. zdejší dodnes takřka masová obliba Suchého tingltanglů, „divadélek malých forem“, živost cimrmanovského fenoménu...

Mentalita a rozhled otců a dědů našich otců a dědů z pozdní monarchie se zas zrcadlí v postavách otce Kondelíka, vojáka Švejka, studenta Ratkina („...prázdná, kulatá, barevná slovička, nic víc,“ říká si když „dozrál“). Nyní však vidí jasně a děkuje malosti za malost, své vrozené malosti i malosti svého prostředí: tady je mu nejlépe a vrchovatě naplněno jeho životní poslání a dílo – nic v ničem, jeden z milionů dobrých, rozšafných, hospodárných, se sebou spokojených a neškodných filistrů...), romantičtěji v sedláku Cimburovi a ještě mnohem romantičtěji v aristokratu Plojharovi. Nejen v Praze existovala i „hra na český salon“! Sjednocující figurou vznikajícího moderního národa však byla moudrá stařenka z lidu – naše Babička. A místo Fausta a Markétky, měli jsme Jeňýka a Mařenku (V. V. Štech).

Přesto tu jakási kontinuita mezi oním dávným válečníkem z antické (v Itálii nalezené) vázy a naším současníkem je, jakkoli obtížně může být pocitově definovatelná. Haudryho text ji napomáhá vymezit. Předně se nalézá v jazyce, v různých jeho vrstvách (notoricky známé laické příklady: italská Ostie, české Ústí; it. vedova, čes. vdova atd. mají společný původ); poté v tělesné podobě, avšak jak lehkomyšlně, bláhově, nyní mnozí také-našinci připravují své potomky o toto prastaré, a vůbec ne samozřejmé, genové dědictví světlé pleti, světlejších vlasů a očí!

Mnohem nesnadněji je pojem identity uchopitelný v hlubším smyslu Benoistovy definice, ve vidění světa. Lidé zpravidla svět vidí brýlemi, jaké jim nasazuje doba, ve které žijí, jejich svět jim určují zrovna vládnoucí způsoby jeho popisu. Málokdo se dokáže dívat skly alespoň trošičku nadčasovými. Haudryho pojetí podněcuje k zamyšlení nad nití kontinuity skryté v hávu časných změn, k jejímu odhalení a formulování, převedení do slov, k čemuž ovšem nabízí východiska a vodítka, výsledky oborových a vlastních zjištění, a to převážně pomocí metody srovnávací jazykovědy.

Pro ty, kdo si z populárně-naučné indoeuropeistiky již leccos načetli, nadhazuje možné řešení konkrétních otázek, např.: Jak je to se stavy, „kastami“, proč mají triády u Indoevropanů sklon připojovat čtvrtou složku? Čím byl podmíněn rozvoj kněžského stavu? Je germánský „model“ starší než keltský či dokonce indoíránský? Od čeho jsou odvozeny „stavovské barvy“? Kterak chápat světové věky, kosmické cykly? Kolik máme tezí o „posledním společném domově“? Ale také: Proč by dnes Vergilius na téma věda a techniky mluvil jinak? Atd.

Pro ostatní tento jinak po způsobu skript strukturovaný text vykresluje silně poetické obrazy z kapitol jako „Původní domov Indoevropanů“: „A ve védách je sever, určený konstelací Velké medvědice, sídlem bráhmanů. Krouživý pohyb firmamentu kolem tohoto nebeského pólu snad symbolizuje svastika, která byla poté přeinterpretována jako symbol lunárního, později solárního roku, jakož i dobrodiní roku (odtud její jméno)“; popř. kap. „Bílá, rudá a černá“: „Podle nejstarší indoevropské kosmologie (která jako taková nepřezívá v žádné z kosmologií historického období, je však rekonstruovatelná na základě jejich srovnávání) se kolem země otáčí trojice nebes...“ Více k tomu v knížce.

Haudry také objasňuje, „Jak Indoevropané dobyli svět“, když srovnává nejrůznější teze („Jazyk?“, „Materiální převaha?“, „Kůň?“, „Instituce?“, „Tři funkce?“), až dospívá ke zjištění, v čem ona „indoevropská specifičnost“ vlastně spočívá. Což zase úzce souvisí s tím, co je zde – nám osobně – vedle (zdánlivě samozřejmého) schématu myslet – mluvit – jednat, asi nejdražší, totiž s výkladem slovního kořene *ar-, který „v rámci zachované sbírky formulí zaujímá důležité místo a slouží k označování nanejvýš důležitých pojmů...“. A nakonec, jak v předmluvě k českému vydání upozorňuje prof. Budil, Jean Haudry ohledně pokračování kontinuity naší identity neupadá do historického fatalismu a pesimismu, nýbrž tvrdí, že její budoucnost je – stále ještě – otevřená. V tomto smyslu publikace nejvýrazněji překračuje běžný oborový rámec a přihlašuje se k „laboratoři idejí“ s názvem Sdružení pro výzkum a studium evropské kultury (GRECE), jehož členem J. Haudry býval (a dodnes má blízko k „novopohanskému“ sdružení Terre et Peuple historika Pierra Viala). Tento vizionářský přesah již jakoby předznamenává pozdější Fayeho archeofuturismus.

Text jsme publikovali již před lety jako e-sešit naší edice Fascikly. Po nové jazykové i odborné korektuře, jakož i některých doplněních, jsme se jej nyní, zejména pro maximální zhuštěnost sdělení a jakožto nezbytnou součást světónázoru, resp. osvětí, jedince určité ražby, rozhodli,

přes už tak zneklidňující přebytek knih, zveřejnit i tiskem a distribuci svěřit Kosmasu.

Dlouhý je čas, / však přece / se děje to pravé. Hölderlin

„Světónázor Arkaimu?“

I když v době, kdy autor studii *Indoevropská tradice* psal, se o tomto archeologickém nalezišti prehistorického sídla Indoevropanů ve stepi jižního Uralu ještě nevěděl, lze právě ji snad číst jako pravděpodobnou věcnou, střízlivou rekonstrukci, resp. odraz, nazírání světa jeho dávných obyvatel... Nedejme se odradit všemožnými záhadology a mýtomaniaky, jejichž rukojmím se Arkaim mezitím stal, ve „společnosti spektaklu“ zcela zákonitě.